

Jaapanis ehedaid puhasvalu betoonpindu otsimas

Kui me reisiseltskonnaga Jaapanisse jõudsimel, olid puhasvalu betoonpinnad juba järeltöödeldud. Hea on niimoodi alustada, parafraseerides-plagieerides aegumatut Eesti kirjanduse suurkuju Oskar Lutsu. See siin on lugu betooni kui ehitusmaterjali kasutamise traditsioonidest Jaapanis ning kuidas meie arhitektid, insenerid ja ehitajad seda lihtsat, kuid põnevat materjali maikuus kaugel maal avastastamas käisid.

Kalev Ramjalg, betoonitööde ekspert

Sagawa kunstimuuseum, arhitektid Ikuo Hirayama ja Churyo Sato, 1998.

Tadao Ando on betoonarhitektuuri elav eeskuju maailmas. Usun, et teda on arhitektid samavõrd või rohkemgi veel parafraseerinud, jäljendanud ja tsiteerinud, kui juttu on olnud puhasvalu betoonpindade kavandamisest. Reisi jooksul üle 60 vaadatud ja külastatud objektist kuus olid tema loomingust. Tõdesime, et kõigil neil objektidel oli vaadeldav betoon järeltöödeldud. Tadao Ando pole sellest kunagi saladust teinud. Enamgi veel, rahvusvaheliselt on selline pinnatöötlemisviis saanud ka nime ehk Tadao Ando pind.

Soome ja Eesti betooniühingud on välja andnud juhendmaterjalid (Soomes BY40 2003. aastast ja Eestis BÜ4 2010. aastast), kust võib

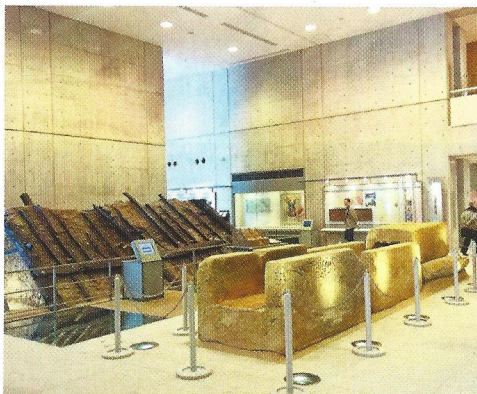
Sagawa kunstimuuseum, fotol kumab järeltöödeldud pinna alt läbi seinte raketiste tõmbide korrapärane samm, mida kohapeal keegi ei märganud.

Puhasvalu pinnaga aed ülikoolilinnakus.

lugada: „Tadao Ando pind on saanud oma nime selle arendaja Jaapani arhitekti Tadao Ando järgi. Meetodit valdavad spetsialistid teevad käsitööna suuri ühtlaselt sametisi pindasid:

- niisutatakse ja pestakse 1 : 8 lahjendatud soolhappega;
- liiga suured poorid parandatakse seguga, milles on heledat liiva, valget tsementi ja tavalist tsementi vahekorras 3,5 : 0,5 : 1. Nakke tagamiseks pintseldatakse parandatav koht krundiga;
- pind kaetakse „pritskrohviga”, milles on valget tsementi ja halli tsementi vahekorras 1 : 5;
- pind niisutatakse ja pestakse 1 : 10 lahjendatud soolhappega”

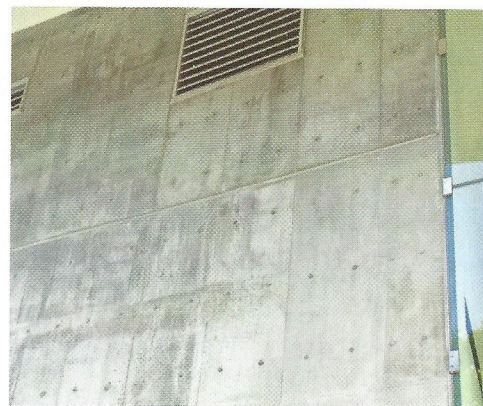
Sayamaike ajaloomuuseum Osakas. Tadao Ando 2001.

Töödeldud pinnad aia taga ülikoolilinnakus.

Ilmekas näide arhitekt Toyo Ito loodud krematooriumist Kakamigaharas 2006. aastal – looduse kuju järgides.

Krematooriumi küljesein. Siin on järeltöötlemine (viimistlemine) viidud klaaside juures lõpuni. Justkui inimese elu sünnist surmani, püüd täiuslikkuse poole. Raketise iga tahvel on klaaside suunas puhtama ja põhjalikuma pinnatöötlusega.

Toyo Ito 2008. aastal projekteeritud teatrihoone Tokyos.

Toyo Ito loodud hoone mäepoolne sein on tõenäoliselt taotluslikult „kirju”, justkui mäe kaevamise peegeldus.

Jah, sametine betoon kõlab luksuslikult ja põnevalt ning olles ise toona selle juhendmaterjali loomise töörühmas, eeldasin, et selline pinnatöötlus on harvaesinev n-ö eksklusiivselt pidupäevalik, aga ei, see ongi Jaapanis igapäevaselt argine.

Veidi uurides on selgunud, et tänapäeval on maailmas järeltöötlusmeetodeid mitmeid ja kasutuses on selleks erinevad keemilised ained nii vedelal kui ka tahkel kujul.

Eestis puhas ja ehe betoonpind – see on kunst

Siinkohal peame tõdema, et sellises teadmatuses oleme Eestis ehitanud palju kauneid puhaste ja ehedate betoonpindadega hooned ning rajatisi. Õigemini oleme eeldanud, et Jaapanis on arhitektuurikirjanduse pildimaterjalidel ehedad betoonivalupinnad. Võime olla auga uhked, et Eestis ja Põhjamaades oleme teinud betoonist kunsti, peale raketiste eemaldamist eksponeerinud puhasvalubetooni selle loomulikus, „alasti” olekus.

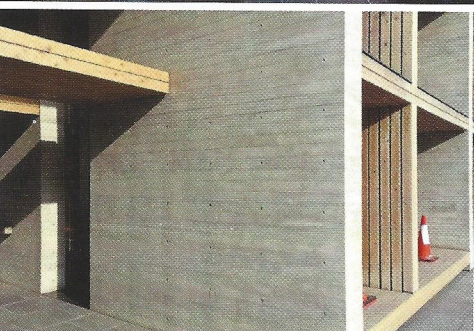
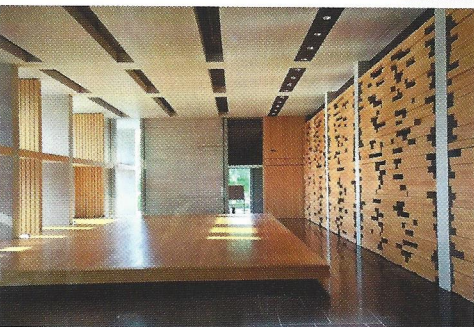
Paradoksaalsel kombel avastasime Tōkyō kunstiülikooli (Musashino Art University) linnakut ümbritseva aia eheda betoonivaluna – kuigi päris lõpuni ei saa selles kindel olla. Justkui eksponeerituna aktimaali või -skulptuurina. Tekibki mõte, et kus siis veel, kui mitte seal.

Jaapanis on betoonpind „hoolitsetud”

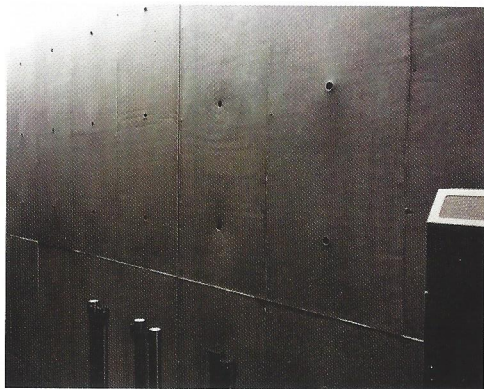
Kui inimlaps sünnib ilma, siis teda pestakse ja kasitakse, tema eest hoolitsetakse ja teda koolitatakse, lõigatakse küüsi ja aetakse habemeid kultuurikonteksti sobivalt. Sama on betooniga Jaapanis. Betoonpinnad on Jaapanis pigem puhtana hoidmise soovist lähtuvalt töödeldud ja värvitoonid on kooskõlas ümbritsevaga, olgu selleks mets, mäed või linnaruum.

Reisilt tagasi tulles lugesin Jaapani kultuuri kohta, et asetada nähtu ja kogetu kultuuri ning betoonitööde konteksti.

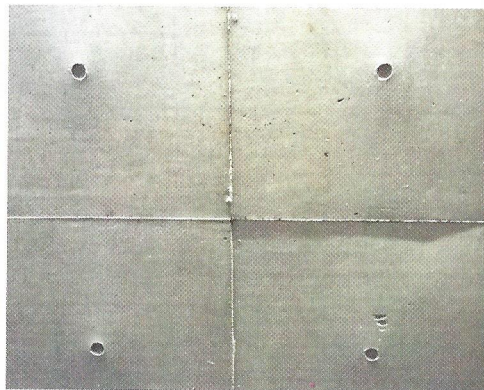
Lühikokkuvõte Vikipeediale toetudes: „Jaapanis oli šintoism kuni 1946. aastani ametlik riiklik usund. Šintoismi praktika seisneb kamide (jumaluste, jumalate, loodusvaimude, vaimude) kultuses, mis võtab ka looduse- ja esivanemate kultuse kujud. Mõned kamid on kohavaimud, teised esindavad suuri loodusnähtusi ja nendest on tähtsaim päikesejumalanna Amaterasu. Siiski pole jaapanlastel konkreetset Amaterasu kultust ja teda ei kutsuta ka hädas appi. Tema peamine pühamu on Ise pühamu, kuid talle on pühendatud ka palju väiksemaid pühamuid. Pühamus on tema sümboliks sageli peegel. Kõige püham paik võib olla ka tühi. See tühjus ei tähenda mitteolemasolu, vaid sümboliseerib seda,

Puidutooni betoonpind Tokyos.

Järeltöötlisel üldjuhul rõhutatakse, mitte ei peideta raketiste kilpide ja ühendustõmbide koonuste mustrit betoonpinnal.

Kõige olulisem on raketiste kilpide hammas- tus ja ühendustõmbide koonuste muster betoonpinnal. Järeltöötlamise käigus üldjuhul seda rõhutatakse, mitte ei peideta.

Skulptuur „SAAG” näitab ilmekalt jaapanlaste austust ehitusmeistrite ja käsitöölisest meistriteeste vastu. Hoolivus ja teistega arvestamine ning puhtus, puhtus, puhtus ...

et kõik, mis peeglist näha on, on Amaterasu ja kõikide teiste kamide kehastus.

Kuna šintoism on üle tuhande aasta budismiga koos eksisteerinud, siis on väga raske šintoismi ja budismi uskumusi lahutada. Kui budism rõhutab hauatagust elu ja taas-sündide ahela lõppemist, siis šintoism rõhutab maist elu ja õnne leidmist maa peal. Kuigi budism ja šintoism saavad maailmast erinevalt aru, ei näe enamik jaapanlasi mingit vajadust nende lepitamiseks ning praktiseerivad mõlemat. On tavaline, et inimesed praktiseerivad eluajal šintoismi, kuid nad maetakse budistlikult. Nende erinevaid arusaamu hauatagusest elust peetakse teineteist täiendavaks ja sageli pärinevad ühe usundi rituaalid teise omast.

Kuigi šintoismil ei ole oma järgijatele absoluutseid käske peale „lihtsa ning looduse ja inimestega harmoonias oleva elu”, öeldakse, et šintoistlik vaim näeb ette „neli kinnitust”.

1. Traditsioon ja perekond. Perekonda peetakse peamiseks lüliks, mis traditsioone edasi kannab. Peamised pidustused on seotud sünni ja abiellumisega.
2. Armastus looduse vastu. Loodus on püha. Olla kokkupuutes loodusega tähendab olla lähedal kamidele. Loodusobjekte austatakse, sest nendes on kamid.
3. Kehaline puhtusearmastus. Šintoistid kümblevad sageli, pesevad sageli käsi ja loputavad sageli suud.
4. Matsuri: mis tahes pidustus, mis on pühendatud kamidele. Neid korraldatakse sageli.”

Siit tulenebki jaapanlaste ülim puhtusehoid ja kooskõla loodusega. Ilmekas näide on arhitekt Toyo Ito 2006. aastal loodud krematooriumist Kakamigaharas. Katuseserva joon kopeerib taamal olevat mäeharja joont. Seda on hästi näha, kui vaatleja asub hoone ees oleva rohelise ringi sees.

Näiteks on vaja läbi mõelda, kuidas pärast katastroofo betoonseinu parandada, mustust seintelt paremini maha pesta jne. Siin tulebki appi nende betoonarhitektuurile omane järeltöödeldud betoonpind. Jaapanlased eksponeerivad betooni tugevust ja õrnust samal ajal, lastes betoonil särada harmoonias ja üksmeeles ümbritseva keskkonnaga.